

# Fill predilecte: Samuel Huntington defensa la pàtria

Alan Wolfe

A *¿Qui som?*, el seu últim llibre (2004), Samuel Huntington aborda els múltiples reptes que actualment té plantejats la identitat nacional nord-americana, especialment a causa de la singularitat de la immigració mexicana. L'autor d'aquest article considera que, malauradament, Huntington ha abandonat el realisme clarivident de les seves obres anteriors en favor d'un moralisme desdenyós, que atia la histèria dels nadius en comptes d'oferir solucions reals.

Al llarg d'una carrera acadèmica molt notable, Samuel Huntington ha demostrat un compromís decidit en favor del realisme. La seva aversió al sentimentalisme queda ben palès en el seu conegut llibre *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*<sup>1</sup> [El xoc de civilitzacions i la reconstrucció de l'ordre mundial], que té el seu origen en un article que va aparèixer en aquesta mateixa revista [*Foreign Affairs*] abans que es publicués el llibre l'any 1996. També ha estat una característica de la seva anàlisi de la política interior nord-americana. Els herois de *The Soldier and the State* [El soldat i l'Estat], el llibre que publicà el 1964 sobre les relacions entre el món civil i el militar, són neohamiltonians, com ara el secretari d'Estat Elihu Root i l'estrateg naval Alfred Thayer Mahan, membres del «primer grup social nord-americà important» –així és com els descriu–, amb una «filosofia política que, més o menys conscientment, agafa i incorpora elements de l'ètica dels militars professionals». A *American Politics: The Promise of Disharmony* [Política nord-americana: la promesa de la discòrdia] (1981), Huntington identifica quatre moments de la «passió per les creences» en la història nord-americana: l'era revolucionària, els anys del jacksonisme, els del progressisme i els anys seixanta. Durant aquests períodes, afirma, l'expectativa poc realista dels nord-americans sobre la perfectibilitat moral va impedir als seus líders de fer allò que calia. Al llarg de la seva carrera, Huntington ha rebutjat la ideologia en favor de la practicitat realista, cosa que ha suscitat reaccions de protesta per part dels crítics, sobretot d'esquerres, que l'han acusat de freda indiferència moral i de complicitat amb els poders establerts.

Pocs temes demanen el realisme de Huntington tant com el de la immigració. Des de la *Immigration Act* [Llei d'immigració]

de 1965, que va abolir de manera efectiva les quotes d'immigrants procedents d'Europa, els Estats Units han experimentat una de les migracions més grans d'estrangers a les seves costes des de la seva fundació; actualment, el tant per cent de població dels Estats Units que no és de raça blanca i que no té com a primera llengua l'anglès és el més alt que hi tingut mai en tota la seva història. I si bé alguns escriptors es prenen aquest canvi dramàtic amb optimisme panglossià, els reptes que planteja són, de fet, enormes: el bilingüisme, la doble nacionalitat, la diversitat religiosa i el multiculturalisme plantegen reivindicacions cada vegada més dures a la cultura i a la política nord-americanes. Si els Estats Units intenten evitar que vinguin els immigrants, corren el risc de trencar la seva promesa de llibertat als oprimits. Però si admeten l'entrada a tothom que vulgui venir, corren el risc de perdre els ideals distintius nord-americans, inclòs el credo que ofereix –en primer lloc– una promesa de llibertat i d'oportunitats.

*Who are we? The challenges to America's national identity*<sup>2</sup> [¿Qui som? Els desafiaments a la identitat nacional nord-americana], el nou llibre de Huntington sobre el tema, ofereix retalls de la claredat d'idees que ha caracteritzat la seva obra anterior. Hi assenyala amb encert que la immigració posterior a 1965 procedent de Mèxic és diferent de les onades anteriors: el país de provenença és un país veí, el nombre de persones és molt més gran, les zones cap a on són atrets els immigrants ja tenen una àmplia població mexicana-americana i no hi ha cap indicador que faci pensar que el moviment s'aturi. I fa una dura avaluació de la contraprestació que implica la immigració, quan insisteix, per exemple, que el bilingüisme pot contribuir a l'èxit dels immigrants i que la doble nacionalitat és problemàtica quan són tan pocs els nord-americans que amb prou feines compleixen les obligacions que comporta tenir una sola nacionalitat. Huntington també demostra de manera convincent que els nord-americans normals i corrents són elits més nacionalistes que liberals: si avui es fes un referèndum, la majoria estaria a favor que s'apliquessin amb força i de manera efectiva les barreres i que s'endurissin les proves que es requereixen per obtenir la ciutadania. El llençatge fàcil i políticament correcte no es troba en les anàlisis de Huntington, i d'això els lectors n'haurien d'estar agraïts.

Però, alhora, *¿Qui som?* trenca amb les obres anteriors de l'autor d'una manera significativa i, sovint, una mica inquietant. Ja no hi ha el realisme que caracteritzava la majoria dels seus escrits: *¿Qui som?* està amarat de la mateixa mena de passió moralista –que a vegades frega la histèria– que Huntington veu tan preocupant en la política nord-americana. Tracta les elits nord-americanes amb un notable menyspreu que no es trobava en el més respectuós *El soldat i l'Estat*, alhora que elogia la perspicàcia d'aquells mateixos ciutadans nord-americans normals i corrents dels quals havia dit, en llibres anteriors, que se sentien atrets per vanes croades morals. Renuncia a fer un tractament realista de la història nord-americana, en favor d'una nostàlgia romàntica per la cultura anglo-protestant. I després hi ha el to fatalista que hi dóna: Huntington diu als seus lectors que ell és un «patriota... molt preocupat per la unitat i la

---

Al llarg de la seva carrera, Huntington ha rebutjat la ideologia en favor de la practicitat realista, cosa que sovint ha suscitat reaccions de protesta

força del seu país, que es basa en la llibertat, la igualtat, la llei i els drets individuals», però retrata els Estats Units com un país desventurat i sense recursos en la seva lluita amb la immigració, com si la seva identitat fos massa fràgil per afrontar els reptes que se li plantegen. Si bé és cert que Huntington estava molt preocupat pels anys seixanta i les seves repercussions, va aconseguir mantenir la serenitat en els llibres següents. En canvi, la immigració l'ha posat més nerviós que els *hippies* i els manifestants d'aquella època. *¿Qui som?* és Patrick Buchanan amb notes a peu de pàgina.

## ELS MITES FUNDACIONALS

Huntington creu que existeix una identitat essencial nord-americana, configurada pel protestantisme anglosaxó dissident. En el passat, tots els immigrants (els primers nord-americans, puntualitza, eren colons, no immigrants) es volien subscriure a aquesta identitat. Però entre els que arriben avui, segons Huntington, n'hi ha molts que es neguen a compartir la identitat cultural nord-americana –i fins i tot la denuncien com a criminal–. Adverteix que, si

els Estats Units no insisteixen perquè l'acceptin, cosa que és poc probable, ateses les prioritats globals dels negocis i les fantasies multiculturals de les elits liberals, «els Estats Units d'Amèrica seguiran el mateix destí que Esparta, Roma i altres comunitats humanes».

Tanmateix, totes aquestes proposicions són exagerades. Si s'analitzen amb el sentit desapassionat que preconitza el propi Huntington, s'obté una visió bastant més optimista de com els Estats Units poden no tan sols sobreviure a la immigració, sinó a més prosperar gràcies a ella.

En primer lloc, és incorrecte afirmar que la identitat nord-americana va ser configurada pel protestantisme anglosaxó dissident. Dues de les esglésies més destacades en la fundació dels Estats Units no eren dissidents sinó més aviat al contrari:

L'Església d'Anglaterra esdevingué l'església oficial de Virgínia amb el nom d'Església Episcopaliana, i el presbiterianisme havia estat l'església oficial d'Escòcia. És cert que els puritans havien estat una secta dissident a Anglaterra, però es van convertir en una església oficial a Massachusetts. Mentrestant, Nova York i Nova Jersey eren poblades àmpliament per colons holandesos; els catòlics constituïen una força potent a Maryland; Rhode Island va ser fundada pels baptistes (molts dels quals tenien arrels britàniques, però van seguir una secta d'origen alemany), i els quàquers alemanys i britànics destacaven a Pensilvània.

Pretendre que existeix una «cultura anglo-protestant» comuna és ignorar el fet que els protestants han tingut fortes discrepàncies entre ells sobre el que és la cultura. Els protestants dissidents, no tan destacats en la fundació d'Amèrica com es pensa sovint, van determinar el Segon Gran Despertar dels anys vint i trenta del segle XIX. En fer això, però, es van haver de

rebel·lar contra les ortodòxies religioses de les esglésies calvinistes, molt més arrelades. Van rebutjar la idea que la salvació estigués estrictament en les mans d'un Déu arbitrari i capriciós –que violava tots els principis de l'individualisme democràtic nord-americà– en favor d'una simpatia evangèlica per l'arminianisme, que sostenia que els individus poden tenir un paper en la seva pròpia salvació. Realment, la religió protestant no existeix com a tal; hi ha moltes sectes protestants que polemitzen entre elles sobre tota mena de qüestions, que van des de l'autoritat de les escriptures fins al paper de la litúrgia. Si la religió configurés la identitat, els Estats Units tindrien moltes identitats perquè hi ha moltes religions. Huntington sap totes aquestes coses; el seu domini de la història religiosa nord-americana és impressionant. Simplement, no les incorpora mai en el seu discurs.

És cert que els immigrants no protestants del segle XIX i principi del XX van arribar a acceptar molts aspectes del culte protestant: totes les religions nord-americanes, fins i tot el catolicisme i el judaisme, acaben essent congregacionistes. Però Huntington no sap apreciar en quin grau els immigrants han configurat la cultura nord-americana, fins i tot quan s'hi han assimilats. El catolicisme era ja la confessió cristiana més extensa als Estats Units a la segona meitat del segle XIX, i el seu *ethos* distintiu ha canviat la manera com els nord-americans celebren la Setmana Santa, van a l'escola, fan esport i realitzen la política exterior. Els jueus nord-americans han adaptat la seva fe a la cultura nord-americana, però l'element paradigmàtic que encarna la cultura nord-americana, el cinema, ha estat determinat des del primer moment per una sensibilitat clarament jueva.

L'opinió de Huntington que els nous immigrants són més hostils a la tradició nord-americana d'assimilació que els que els van precedir també és errònia. Analitza el cas dels mexicans, el grup d'immigrants més extens, que no són tan instruïts com els altres, se senten menys inclinats a sol·licitar la nacionalitat i no són tan exogàmics. Tanmateix, contràriament a l'opinió popular, els mexicans nord-americans aprenen l'anglès d'una manera semblant a com ho feien els immigrants anteriors i, si tenim en compte almenys un indicador important de mesura del grau d'assimilació –la conversió al protestantisme evangèlic–, estan per davant dels altres grups d'immigrants, llevat dels coreans. Les idees de Huntington en el sentit que la immigració mexicana acabarà convertint-se en «la reconquesta demogràfica dels territoris que els nord-americans van prendre per la força als mexicans als anys trenta i quaranta del segle XIX» i que els immigrants potser intenten annexionar novament els estats del sud-oest a Mèxic no tan sols són incendiàries sinó que, a més, no tenen cap base sòlida.

## JOCS DE PATRIOTES

Només un dels punts que Huntington argüeix supera el test de la realitat empírica: els nord-americans normals i corrents tendeixen a ser més patriotes i nacionalistes del que ho

---

Huntington creu que existeix una identitat essencial nord-americana, configurada pel protestantisme anglosaxó dissident

---

*¿Qui som?* trenca amb les obres anteriors de l'autor d'una manera significativa: està amarat de la mateixa mena de passió moralista que Huntington veu tan preocupant en la política nord-americana

són les elits liberals. Aquesta conclusió, però, es carrega l'argument de Huntington sobre la importància de la cultura anglo-protestant.

Huntington creu, d'una banda, que hi ha massa nous immigrants i, de l'altra, que els nord-americans normals i corrents són més patriotes que les elits. Les dues coses alhora no poden ser certes: amb un nombre tan gran d'immigrants entre la població general, la massa patriòtica de nord-americans normals i corrents segurament inclourà molts immigrants.

Les pròpies dades de Huntington així ho diuen. El 80% dels blancs no hispans afirmen que estan disposats a lluitar pel seu país, mentre que per als immigrants el percentatge és del 75%, gens diferent. (Una altra enquesta que analitza mostra que, de fet, més pares hispans que pares blancs estan d'acord amb l'afirmació següent: «Els Estats Units són un país millor que la majoria dels països del món.») De les 525 víctimes nord-americanes a l'Iraq fins al febrer de 2004, quatre es deien Pérez (Héctor, Joel, José i Wilfredo). Comptant per sobre, 64 de les 525 tenien cognoms hispans. Això és un 12% del total, que equival exactament al percentatge de població nord-americana d'origen hispànic. Un d'ells, José Gutiérrez, orfe, va arribar als Estats Units als 14 anys amb tren, a peu i amb autobús, i el govern dels Estats Units li va atorgar la nacionalitat a títol pòstum. Com molts altres immigrants abans que ell, fou assimilat pel fet de morir en defensa de la societat que es va esforçar tant per aconseguir. De fet,

els nous immigrants dels Estats Units són més patriotes envers la seva nova pàtria que el que els britànics, ben instal·lats al seu territori des de fa tant temps, senten envers el Regne Unit, els francesos envers França o els alemanys envers Alemanya. Altres països estarien encantats de tenir uns immigrants tants proclius a assimilar-se.

Les afirmacions de Huntington sobre la importància de la cultura anglo-protestant també queden contrarestades pel fet empíric que les elits són menys nacionalistes del que ho són els nord-americans normals i corrents. Els homes de negocis, orientats cap a la globalització, i els acadèmics multiculturalistes tendeixen a mirar amb menyspreu cosmopolita el patriotisme passat de moda. Però són precisament aquests grups els que inclouen un nombre desproporcionadament alt d'anglo-protestants la cultura dels quals és la que Huntington vol aplaudir. El candidat presidencial del Partit Demòcrata a les eleccions del 2004 que es va manifestar més clarament contra la guerra, Howard Dean, tenia una impecable formació WASP. Boston, la ciutat on viu Huntington, està plena de descendents de puritans que voten Ralph Nader, beuen vi francès, parlen idiomes estrangers i rarament o mai envien els seus fills a morir en llocs com l'Iraq.

## EL RETORN DEL NADIU

Afortunadament, no és necessari defensar una cosa com ara una cultura essencial per insistir en la importància de l'assimilació; n'hi ha prou amb un credo essencial. La cultura

nacional és una forma de vida definida per un grup ètic o una raça, que exigeix que tothom s'hi adapti. Però un credo nacional és simplement un conjunt d'idees sobre el que haurien de ser els Estats Units –i, per tant, és obert a tothom, independentment de la seva fe, ètnia o raça. La identitat d'un credo ha estat essencial per a la grandesa dels Estats Units i els ha permès de recarregar les piles amb la incorporació de nous grups immigrants en aquells moments en què les elits culturals anglo-protestants s'estaven tornant reaccionàries i defensives. Potser el millor exemple d'aquesta reacció cultural és *The Passing of the Great Race* [La desaparició de la gran raça], de Madison Grant, publicat l'any 1916, que es dedicava a difondre pseudociència i histèria per atiar un moviment nativista sobre quins eren els pocs nord-americans d'aleshores que podien sentir-se orgullosos.

Si *¿Qui som?* s'hagués centrat en la crisi que viu el credo nord-americà com a resultat de la nova immigració, després podria haver determinat els passos concrets que caldria fer per garantir-ne la viabilitat. Però, ¿què es pot fer per reforçar una cultura en crisi? Huntington diu que ell discuteix «sobre la importància de la cultura anglo-protestant, no sobre la importància dels anglo-protestants». La cultura pot canviar, i de fet canvia, afirma, i és perfectament enraonat demanar a les persones que no tenen arrels anglo-protestants que adaptin la seva cultura a la que ja existia aquí des del principi. Tanmateix, Huntington no proposa res sobre com es pot fer això, potser perquè ningú no hi pot fer gairebé res. Certament té raó quan diu que la cultura canvia. Però això passa després de llargs períodes de temps, com a resultat d'una acció col·lectiva, i no simplement per la iniciativa individual. Un nou immigrant pot adoptar immediatament el credo nord-americà, però l'única cosa que pot fer per adoptar la cultura nord-americana és posar en funcionament un procés del qual, en el cas millor, se'n beneficiaran els seus néts (i fins i tot això només passarà si molts altres immigrants fan el mateix que ell).

Com que la cultura és més resistent que les idees, Huntington acaba amb un comentari d'un pessimisme desconsolat. A favor seu cal dir que evita la pseudociència racista de *The Passing of the Great Race*. Malauradament, però, no evita el seu nativisme. «El terme *nativisme* ha adquirit unes connotacions pejoratives entre les elits desnacionalitzades», escriu Huntington. Segons el seu punt de vista, el nativisme no l'haurien de definir les milícies extremistes i el Ku Klux Klan sinó que més aviat se l'haurien de fer seu els qui temen que una minoria interna d'immigrants estigui en camí d'esdevenir una majoria. Resumint les seves conclusions principals, Huntington conclou que «els moviments nativistes blancs són una resposta possible i plausible a aquestes tendències i que, en situacions de deteriorament econòmic important i de privacions, podria ser una resposta molt probable». La paraula *plausible* crida l'atenció. Dir que una cosa és possible o probable és fer una predicció; dir que és plausible és donar-hi suport.

---

Les elits són menys nacionalistes que els nord-americans normals i corrents. Els homes de negocis, orientats cap a la globalització, i els acadèmics multiculturalistes tendeixen a mirar amb menyspreu cosmopolita el patriotisme passat de moda

Pretendre que existeix una «cultura anglo-protestant» comuna és ignorar el fet que els protestants han tingut fortes discrepàncies entre ells sobre què és la cultura

La immigració planteja innumbrables dilemes, i no hi ha manera de saber si l'èxit dels anteriors immigrants en adoptar el credo nord-americà es tornarà a donar en el cas dels actuals immigrants. Però insistir en l'assimilació del credo més que en la cultural almenys els dóna una oportunitat, cosa que segur que necessiten. Hi ha una oposició creixent a la immigració entre els nord-americans normals i corrents i també entre els observadors acadèmics,

---

Si ¿*Qui som?* s'hagués centrat en la crisi que viu el credo nord-americà com a resultat de la nova immigració, després hauria pogut determinar els passos a seguir per garantir-ne la viabilitat

si Huntington pot servir d'indicador en aquest sentit. A la causa de l'assimilació del credo no hi ajuda gaire un relativisme cultural inconscient i insípid que no demana res als qui fan dels Estats Units casa seva. L'única cosa que s'exigeix per navegar en aquest terreny difícil és lideratge –i justament en aquest punt és on el darrer llibre de Huntington és més decebedor.

En les seves obres anteriors, Huntington mostrava amb notable perspicàcia els casos en què les elits no van saber deslliurar-se de les il·lusions populars per tal de fer el que era d'interès nacional. A ¿*Qui som?*, el valent defensor del lideratge es torna populista i diu que els instints defensius dels nord-americans normals i corrents tenen més sentit que el cosmopolitisme de les elits, que no toca de peus a terra. Tenia raó a *El soldat i l'Estat* i a *Política nord-americana* i s'equivoca a ¿*Qui som?* Els nord-americans normals i corrents és poc probable que esdevinguin tan nativistes com Huntington tem. Però fins i tot si s'hi tornen, la immigració tindrà alguna cosa a dir-hi. Un observador realista urgiria els líders nord-americans a trobar maneres assenyades d'abordar aquest fet.

#### NOTES

1. Hi ha edició en castellà: *El choque de civilizaciones y la reconfiguración del orden mundial* (Barcelona, Paidós, 1997).

2. Hi ha edició en castellà: *¿Quiénes somos? Los desafíos a la identidad nacional estadounidense* (Barcelona, Paidós, 2004).

Alan Wolfe és director del Boisi Center for Religion and American Public Life del Boston College i autor de *The Transformation of American Religion* [La transformació de la religió nord-americana].

Aquest article va ser publicat a *Foreign Affairs* (maig-juny de 2004) amb el títol «Native Son: Samuel Huntington Defends the Homeland». © Council on Foreign Relations. Reproduït amb autorització.

Traducció de l'anglès de Gabriel Genescà.